

เฉลย ประโยค ๑-๒
และเปรียญตรี ปีที่ ๑-๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕

๑. สระในบาลีภาษาจัดเป็นคู่ได้เท่าไร อะไรบ้าง สระไหนจัดเป็นสังยุคตสระ เพราะเหตุไร จึงเรียกชื่อนั้น ๆ

๑. สระในบาลีภาษาจัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ

อ	อา	เรียก	อาณโน
อิ	อี	เรียก	อิณโน
อุ	อู	เรียก	อุณโน

สระ เอ โอ ๒ ตัวนี้ จัดเป็นสังยุคตสระ ที่เรียกชื่อนั้น เพราะประกอบเสียงสระ ๒ ตัว เป็นเสียงเดียวกัน คือ อ กับ อิ ผสมกันเป็น เอ. อ กับ อุ ผสมกันเป็น โอ ๆ

๒. พยัญชนะอาคมมีเท่าไร อะไรบ้าง ในที่เช่นไรจึงลงอาคมได้ จงยกอุทาหรณ์มาดู ๆ

๒. มี ๘ ตัว คือ ย ว ม ท น ต ร พ ในที่มีสระอยู่เบื้องหลังจึงลงอาคมได้ มีอุทาหรณ์ ดังนี้ :-

ย	อาคม	ยธา-อิหํ	เป็น	ยถายิหํ
ว	อาคม	อุ-ทิภุขติ	เป็น	วุทิภุขติ
ม	อาคม	ครุ-เอสฺสติ	เป็น	ครุเมสฺสติ
ท	อาคม	อตฺต-อตฺโต	เป็น	อตฺตทฺตฺโต
น	อาคม	อิโต-อายติ	เป็น	อิโตนายติ
ต	อาคม	ตฺสฺมา-อิห	เป็น	ตฺสฺมาติห
ร	อาคม	สพฺภิ-เอว	เป็น	สพฺภิเรว
พ	อาคม	จ-อายตน์	เป็น	จพายตน์

ในศัพท์นิทิวา ลง ห อากมก็ได้ อุทาหรณ์ว่า สุ - อุษ เป็น สุหุช ,
 สุ - อุกุชิต์ เป็น สุหุกุชิต์ ฯ

๓. อพยยศัพท์คืออะไร ได้แก่ศัพท์จำพวกไหน เฉพาะนิบาตใช้อย่างไร และจัดเป็น
 นิบาตบอกอะไรบ้าง จงเขียนนิบาตออกความถามมาดู ฯ
๓. คือศัพท์จำพวกหนึ่ง จะแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ ตัว แปลงรูปไปต่าง ๆ เหมือน
 นามทั้ง ๓ ไม่ได้ คงรูปอยู่เป็นอย่างเดียว ได้แก่ศัพท์จำพวกอุปสัคบ้า นิบาตบ้าง
 ปัจจัยบ้าง เฉพาะนิบาตนั้นใช้สำหรับลงในระหว่างนามศัพท์บ้าง กิริยาศัพท์บ้าง
 จัดเป็นนิบาตบอกอาลปนะ, กาล, ที่, ปริจเฉท, อุปไมย, ปฏิเสธ, ความไฉน
 เล่าลือ, ความปรักป, ความถาม, ความรับ, ความเตือน เป็นต้น ฯ

นิบาตบอกความถาม

กี หรือ, อะไร	นनु มิใช่หรือ
กถ์ อย่างไร	อุทาหุ หรือว่า
กจฺจึ แลหรือ	อาหุ หรือว่า
นุ หนอ	เสยฺยถิทํ อย่งไรนี้

๔. ข ฉ ส และ อาย อีย ปัจจัยในอาขยาดใช้ประกอบกับอะไร เป็นไปในความ
 อะไร จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งคำแปลมาด้วย ฯ
๔. ข ฉ ส ปัจจัย ใช้สำหรับประกอบกับธาตุ เป็นไปในความปรารถนา
 อุทาหรณ์ดังนี้ พุกฺขติ ปรารถนาจะกิน (ภุช-ข-พุกฺข-ติ) **ขิมฺจฺจติ** ปรารถนาจะกิน
 (ขส-ฉ-ขิมฺจ-ติ) **ขีคีสติ** ปรารถนาจะนำไป (หฺร-ส-ขีคีส-ติ)
 ส่วน อาย อีย ปัจจัย ใช้สำหรับประกอบด้วยค่านามศัพท์ให้เป็นกิริยาศัพท์
 อุทาหรณ์ดังนี้ จิรายติ ประพฤติชั่วอยู่ (จิร-อาย-ติ) **ปฺตุตฺติยติ** ย่อมประพฤติให้
 เป็นเพียงดังบุตร (ปฺตุต-อีย-ติ)
๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้มาดู
 ก. จงเขียนคำแปลพร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยของรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- (๑) สุเขน ภริยตีติ สุภโร
 (๒) ปาริ คจฺจติ สีเลนาคิ ปารคฺ
 (๓) อวสนฺติ เอตุถาคิ อวาโส

ข. กิริยาภิกค์ต่อไปนี้แปลอย่างไร สำเร็จรูปมาจากอะไร วจนีย์ อุปุปฺชช ๑

๕. ตอบคำถามนั้นดังนี้

- ก. (๑) (ผู้ใด) อันเขาเลี้ยงได้ โดยง่าย เหตุนั้น (ผู้หนึ่ง) ชื่อว่า ผู้อันเขาเลี้ยงได้
 โดยง่าย ๑ กัมมรูป กัมมสาธนะ ข ปัจจัย ๑
 (๒) (ผู้ใด) ย่อมถึง ซึ่งฝั่ง โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้หนึ่ง) ชื่อว่า ผู้ถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ
 กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในตัสสี่ละ รุ ปัจจัย ๑
 (๓) (ภิกษุ ๗) ย่อมอาศัยอยู่ ในประเทศนั้น เหตุนั้น (ประเทศนั้น) ชื่อว่า
 เป็นที่อาศัยอยู่แห่งภิกษุ ๗ ๑ กัตตุรูป อธิกรณสาธนะ ฉ ปัจจัย ๑

ข. วจนีย์ อันเขาฟังกล่าว วจฺ ชาติ ในความกล่าว อนีย ปัจจัย สิ ปฐมาวิภคฺติ
 นปฺ. สำเร็จรูปเป็น วจนีย์ ๑

อุปุปฺชช เกิดขึ้นแล้ว อุ-ปทฺ ชาติ ในความเกิด ตฺวา ปัจจัย อุปุสคฺอยู่หน้า
 แปลง ตฺวา เป็น ย ชาติมี ๗ เป็นที่สุดอยู่หน้าแปลง ย กับที่สุดชาติเป็น
 ชช สำเร็จรูปเป็น อุปุปฺชช ๑

๖. อะไรชื่อกัมมชารยสมาส กัมมชารยสมาสนั้นมีเท่าไร อะไรบ้าง มหาธานี,
 สิตสมภูจฺ, จัดเป็นอย่างไร ๑

๖. นามศัพท์สองบท มีวิภคฺติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน บทหนึ่งเป็นประธาน
 คือ เป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ คือ เป็นคุณนาม หรือ เป็นคุณนามทั้ง
 สองบท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อกัมมชารยสมาส
 กัมมชารยสมาสนั้นมี ๖ อย่าง คือ วิเสสนปฺพพปโท, วิเสสนุตฺตรปโท,
 วิเสสนนภยปโท, วิเสสนนปมปโท, สมภูวานปฺพพปโท, อวชารณปฺพพปโท ๑
 มหาธานี จัดเป็นวิเสสนปฺพพปบท มีบทวิเสสนะอยู่ต้น บทประธานอยู่ข้างหลัง

สี่ตสมภูจฺจํ จัดเป็นวิเสสโนภยบท มีบททั้งสองเป็นวิเสสนะ มีบทอื่น
เป็นประธาน ฯ

๑. ซาตาทิตฺตํทิตฺตํมีปจฺจยฺเท่าไร อะไรบ้าง ปุชฺณีโย, ทยาถู, มุฑฺดา, ลงปจฺจยฺอะไร
ในตํทิตฺตํไหน จงตั้งวิเคราะห์มาด้วย ฯ

๑. ซาตาทิตฺตํทิตฺตํ มีปจฺจยฺ ๓ คือ อิม อีย กีย ฯ

ปุชฺณีโย ลง อีย ปจฺจยฺ ในฐานตํทิตฺตํ

วิ. ปุชฺณํ อรหิติ ปุชฺณีโย

ทยาถู ลง อาลู ปจฺจยฺ ในพหุลตํทิตฺตํ

วิ. ทยา อสุส ปกติ ทยาถู ทยา อสุส พหุลา วา ทยาถู ฯ

มุฑฺดา ลง ตา ปจฺจยฺ ในภาวตํทิตฺตํ

วิ. มุฑฺโน ภาโว มุฑฺดา ฯ

พระราชเวที วัดเบญจมบพิตร

เฉลย.

สนามหลวงแผนกบาลี

ตรวจแก้.